

Mongolpipare fick benen att darra

Bertil Rahm, Södra Hörksvägen 125, 772 90 Grängesberg

På eftermiddagen, onsdagen den 10 juli 1996, upptäcktes en öken- eller mongolpipare vid Hornborgasjön. Vi var ett gäng från Ludvikatrakten som insåg att vi inte skulle hinna dit under kvällen utan vi avvaktade till torsdagsmorgonen.

Efter koll med Club 300-svararen drog vi iväg och kunde sedan avnjuta den vackra fågel under några timmar. Fler och fler blev ense om att det var en mongolpipare, eventuellt av rasen *mongolus* (tredje fyndet i Sverige). Vi avslutade draget med glass och svarthalsad dopping vid Fågeludden och åkte nöjda hemåt till Dalarna igen. Ännu ett lyckat drag.

Dagen efter, den 12 juli, åkte jag på min dagliga runda till de gamla gruvdammarna i Grängesberg. Redan i mitten av 60-talet upptäcktes att vadare gärna rastar där.

Under 70-talet byggdes det stora Hötjämnsmagasinet och ännu större mängder vadare kunde ses. Sedan hösten 1985 har vi Gränges- och Ludvikaskådare i stort sett haft daglig koll på vadarträcket. Den här dagen var det dock ganska lugnt. Några mindre strandpipare, drillsnäppor, glutt-snäppor, kärnsnäppor och någon grönbena var allt som sågs.

Inget sträck verkade vara på gång och efter trekvart, kl 16.30, tog jag tag i tubstativet för att åka därifrån. Då lyfte tre gluttar och flög framför tornet och landade en bit bort. De stötte upp en vadare som gav ifrån sig ett kraftigt läte som jag inte kände igen.

Pulsen steg

Vadaren flög bakom några buskar men landade sedan helt öppet cirka 40-50 meter från tornet. Jag ställde ner tuben, kikade och fick sedan nästan hjärtstopp. En öken- eller mongolpipare!!! Mongolen i Hornborgasjön var kvar så det har var en ny fågel och direkt syntes att den här såg anorlunda ut.

Nu drabbades jag av en slags artfrossa. Pulsen steg och benen darrade. Vad skulle jag göra? Larma eller kolla fågel? Efter att ha varit ensam om två tunga arter tidigare i området (rödhaltsad snäppa och sibirisk tunn-drappare) valde jag att först larma ut pipa-

ren via personsökarsystemet och ringa in den till Club 300-svararen.

Efter en kvart kände jag en stor lättad för då dök första skådaren upp och sedan kom en stadig ström under hela kvällen. Den första timmen tyckte vi att fågelh mest liknade en ökenpipare. Den gav ett kraftigare intryck än Hornborgafågeln, den hade längre näbb, verkade mer framtung och högbent. I flykten såg stjärteckningen mer ökenlik ut och när fågelh flög såg det ett par gånger ut som om fötterna stack fram bakom stjärten. Men ju mer vi kollade så började pusselbitarna falla på plats. Näbben var inte tillräckligt stor, fötterna stack inte ut bakom stjärten, den var helt svart i pannan...

Fågeln bestämdes till mongolpipare, möjligen av rasen atrifrons. Det var i så fall första fyndet av den rasen i Sverige, och fjärde fyndet av arten.

Drygt 50 personer hann till Hötjäm under kvällen och det var en trevlig syn att se vällen vid Hötjäm fyllas med kryssmärkta bilar. Teltia gjorde sig nog också en hacka den här kvällen för mobiltelefonerna gick varma. Kl 22.25 gick piparen upp en bit från stranden och ställde sig "på nattkvist" i gräset. Den skulle säkert bli kvar över natten.

Tre olika?

Strax efter halv fyra på morgonen var jag åter på plats vid Hötjäm. Skådare från när och fjärran började dyka upp men av

Mongolpipare.

Illustration: Malin Ingvar-Nilsson

mongolpiparen syntes intet. Under natten hade ett kortvarigt regnväder passerat och kanske var det regnet som fick piparen att dra iväg. Vi trodde nog att mongolen skulle dyka upp vid sydöstra Vänerm eller vid Hallandskusten någon dag senare. Det är i alla fall den vägen vi tror "våra" vadare tar.

Det tog bara någon dag innan en "svartpannad" mongolpipare upptäcktes vid Ölmeviken. Flera skådare som sett Hötjämnsfågeln var dock överens om att det inte var samma individ så det verkar som om tre olika mongolpipare varit i farten under dessa dagar. Då ställer man sig naturligtvis frågan hur många som det egentligen fanns i Sverige!

Mongolpiparna var bara några i raden av östliga fåglar som kom till Sverige det året.

Det började hösten innan med smalnåbbade nötkräkor, fortsatte med björkrastar, sidensvansar, gråskor med mera och även rarare arter som azurmes, blåstjärt och blåkråka.

Att få se två olika mongolpipare på två dagar, varav den ena på hemmalokalen, är ju helt otroligt!

Slutligen är det bara att gratulera både Västmanlands och Dalarnas rapportområden till en ny art i listan. Fågeln rörde sig alltså på båda sidor av den omdiskuterade gränsen. För Dalarnas del blev det den 300:e arten.